

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет іноземних мов

Кафедра англійської філології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**Фатальність буття людства як основа роману Г. Мелвілла «Мобі Дік,
або Білий кит» в контексті застосування ідейно-тематичного аналізу
на уроках зарубіжної літератури**

Студентки 2 курсу групи 2 МСО
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальності 014 Середня освіта
Предметної спеціальності 014.021 Середня освіта
(мова і література (англійська))
Остапчук Надії Миколаївни

Використання чужих ідей,
результатів і текстів мають
посилання на відповідне джерело

Науковий керівник Таратута С.Л.
кандидат філологічних наук, доцент

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2021 рік

ЗМІСТ

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ	7
1.1. Сутність та основні поняття фаталізму	7
1.2. Мотиви фатуму та долі у літературі	10
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	34
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ЗОБРАЖЕННЯ ФАТАЛЬНОСТІ БУТТЯ ЛЮДСТВА В РОМАНІ «МОБІ ДІК, АБО БІЛИЙ КИТ» Г. МЕЛВІЛЛА.....	36
2.1. Ідея влади і вождя	36
2.2. Фатум у житті індивідуума	44
2.3. Фатальність буття людства	53
2.4. Втілення ідеї всесвітнього зла в образі Мобі Діка	56
2.5. Поетика твору	60
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	70
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНОГО АНАЛІЗУ У РОМАНІ «МОБІ ДІК, АБО БІЛИЙ КИТ» НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ..	72
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	94

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боброва М. Н. Романтизм в Американской литературе XIX в. Москва: Высш. Шк, 1972. 285с.
2. Богоявленская Д. Б. Исследование творчества и одаренности в традициях процессуально-деятельностной парадигмы. Москва: Молодая гвардия, 1997. С. 328-348.
3. Борхес Х.Л. Повествовательное искусство и магия // Борхес Х.Л. Письмена Бога. – М., 1994. С. 202, С. 398
4. Братко В. О. Два уроки з вивчення повісті Г. Мелвілла «Мобі Дік, або Білий Кит»: 7 клас. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2005. № 4. С. 33-37.
5. Братко В. О. Хто ж він Мобі Дік?: матеріали до вивчення роману Г. Мелвілла «Мобі Дік або Білий Кит». 7 клас. *Зарубіжна література в навчальних закладах України*. 2000. № 3. С. 24-27.
6. Галич О. Теорія літератури: підручн. Київ: Либідь, 2001. 488 с.
7. Герман Мелвилл «Моби Дик, или Белый кит» (1851 г.). *Шкільна бібліотека*. 2011. № 4. С. 160.
8. Гонташ Г. Є. Формування творчої особистості. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2003. № 5. С. 13-162.
9. Гусев Д. А. Популярная философия. Учебное пособие. 2015. с.23
10. Дмитренко К. А. Інноваційні методи викладання зарубіжної літератури. *Зарубіжна література в школі (Основа)*. 2018. № 2. 92 с.
11. Дудченко М. М., Медвідь А. А. Символи кольору у структурі назв художніх творів англійської і американської літератури. *Філологічні трактати*. Том 5. № 1. 2013. С. 42-49.

12. Занков Л. В. Избранные педагогические труды. Москва: Педагогика, 1990. 424 с.
13. Зверев А. М. Герман Мелвилл. *История литературы США. Литература середины XIX в.: Поздний романтизм*. Т. 3. Москва, 2000. С. 114-171.
14. История зарубежной литературы XIX века: Учеб. для филол. спец. вузов. Ч. 2. Страны Европы и США. А. С. Дмитриев, Л. Г. Андреев, С. И. Великовский и др. Под ред. А. С. Дмитриева. Москва: Изд-во МГУ, 1983. 544 с.
15. Калиниченко М. М. «Я написал Евангелие нашего времени...»: роман Германа Мелвилла «Моби Дик». *Зарубіжна література в навч. закладах*. 2003. № 7. С. 50-59
16. Калиниченко М. М. Второе поколение американских романтиков. *Зарубіжна література в школах України*. 2008. № 11. С. 12-16.
17. Калиниченко М. М. Роман Германа Мелвилла «Моби Дик» и развитие американского романтизма. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2003. № 3. С. 50-56.
18. Калиниченко М. М. Роман Германа Мелвилла «Моби Дик» и развитие американского романтизма. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2003. № 4. С. 52-54
19. Калініченко М. М. Герман Мелвілл і Федір Достоєвський. Авторські міфи в романах «Мобі Дік» та «Злочин і кара»: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.05. Терноп. нац.пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2008. 20 с.
20. Калініченко М. М. Іще раз про Мелвілла, або «Там, де закінчується документ...». *Всесвіт*. 2008. № 7/8. С. 192-195.
21. Калініченко М. М. Компаративістська складова сучасного мелвіллознавства: витоки проблеми «Мелвілл і Достоєвський». *Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса*

Шевченка. Філологічні науки. Луганськ: Видавництво ЛНПУ імені Тараса Шевченка «Альма-матер», 2007. № 2 (138). Частина 1. С. 48-61.

22. Калініченко М. М. Компаративістська складова сучасного мелвіллознавства: витоки проблеми «Мелвілл і Достоєвський». *Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки.* Луганськ: Видавництво ЛНПУ імені Тараса Шевченка «Альма-матер», 2007. № 3 (138). Частина 1. С. 38-41.

23. Калініченко М. М. Невідомий Мелвілл. *Слов'янський вісник Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету. Серія «Філологічні науки»:* зб. наук. праць. Рівне: РІСКСУ, 2003. Вип. 4. С. 252-256.

24. Киселёва С. М. Использование метода символического видения на уроках литературы как средство формирования читательской культуры учащихся. *Таврійський вісник освіти.* 2017. № 2. С. 212-217.

25. Ковалев Ю. В. Герман Мелвилл (1819 – 1891). Писатели США. Москва, 1990. 498с.

26. Ковалев Ю. В. Герман Мелвилл и американский романтизм. Ленинград: Художественная литература, 1972. 279 с.

27. Ковалев Ю. В. Герман Мелвилл и некоторые проблемы американского романтизма. *Проблемы истории литературы США.* Москва, 1964. С. 73-155.

28. Козлов А. С. Мифологическое направление в литературоведении США. Москва: Высшая школа, 1984. 175 с.

29. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України, затверджена наказом МОН України від 29.07.2019 р. № 1038. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5d5/279/7ca/5d52797ca746c359374718.pdf> (дата звернення 01.08.2021).

30. Костюк Г. С. Избранные психологические труды. Москва: Педагогика, 1988. 304 с.

31. Куц Є. Л. Формування творчої особистості засобом художньої літератури. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах*. 2000. № 2. С. 5-7.

32. Куц Є. Л. Формування творчої особистості засобом художньої літератури. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах*. 2000. № 2. С. 5-7.

33. Куцінко О. Г. Особливості викладання зарубіжної літератури в школі. *Зарубіжна література в школі (Основа)*. 2018. № 1. 94 с.

34. Лаврієнко Т. Я. Використання літературознавчих термінів («романтизм», «метафоризм», «алегоризм», «символіка» та ін.) при аналізі творчості Н. Готорна. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Вип. 26, 2006. С. 167-169.

35. Лермонтов М.Ю.: pro et contra / Сост. В.М. Маркович, Г.Е. Потапова. - СПб.: РХГИ, 2002. - 1080 с.

36. Маттисен Ф. О. Ответственность критики. Москва: Прогресс, 1972. 376 с.

37. Мейер Г.А. Фаталист // М. Ю. Лермонтов: pro et contra. – СПб., 2002. С. 887.

38. Мелвилл Г. Готорн и его «Мхи старой усадьбы». *Эстетика американского романтизма: Сб. статей*. Москва: Искусство, 1977. С. 376-396.

39. Моляко В. А. Стратегии решения новых задач в процессе творческой деятельности. *Обдарована дитина*. 2002. № 4. С. 33-43.

40. Моляко В. О. Психологічна теорія творчості. *Наукові записки Ін-ту психології ім. Г.С. Костюка АПН України*. Київ, 2002. С. 221-229.

41. Наливайко Д. С., Шахова К. О. Зарубіжна література ХІХ сторіччя. Доба романтизму: підручник. Київ: Заповіт, 1997. 464 с.

42. Николукин А. Н. Американский романтизм и современность. Москва: Наука, 1968. 412 с.

43. Николукин А. Н. Американские писатели как критики: Из истории литературоведения США XVIII-XX вв: монографія. Москва: ИНИОН РАН, 2000. 292 с.

44. Ніколенко О. М. Вивчення зарубіжної літератури. 7 клас. Календарні плани. Розробки уроків. Методичні поради. Дидактичні матеріали: посібник для вчителів, студ. філол. фак-тів. Харків: Ранок, 2002. 256 с.

45. Осадчий В., Осадча К. Інформаційно-комунікаційні технології у процесі розвитку візуального мислення майбутніх учителів. URL: <http://ojs.mdpu.org.ua/index.php/nv/article/view/838> (дата звернення 01.08.2021).

46. Павличко С. Д. Зарубіжна література: дослідження та критичні статті. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 559 с.

47. Пригодій С. М., Горенко О.П. Американський романтизм. Полікритика: навч. навч. посіб. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. Київ: Либідь, 2006. 440 с.

48. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.10.2017 р. № 1392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення 01.08.2021).

49. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 01.08.2021).

50. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 р. № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення 01.08.2021).

51. Психологія і педагогіка життєтворчості: навч.-метод. посібник. Ред. рада: В. М. Доній (голова), Г. М. Несен (заст. голови), Л. В. Сохань, І. Г. Єрмаков (наук. ред.) та ін. Київ, 2006. 792 с.

52. Пучков А. А. «Кстати, подумайте, не можете ли помочь...». Письма М. О. Гершензона и два философские трактата Алексея Фёдоровича

Селивачёва (1912—1919 гг.) // Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини. Збірник наукових праць з мистецтвознавства, архітектурознавства і культурології. Випуск третій. Частина друга. — К.: Видавничий дім А+С, 2006. — С. 170—174.

53. Роменець В. А. Психологія творчості. Київ: Либідь, 2004. 288 с.

54. Сакулин П.Н. Из истории русского идеализма: князь В. Ф. Одоевский. – М., 1913. Т. 1. Ч. 1. С. 393

55. Самохвалов Н. И. Американская литература XIX в. (Очерк развития критического реализма). Москва: Высш. шк., 1964. 563с.

56. Старцев А. И. От Уитмена до Хемингуэя. Москва: Сов. писатель, 1972. 406 с.

57. Султанов Ю. І. Психологічні аспекти проблеми формування і розвитку творчих здібностей учнів у системі підвищення кваліфікації вчителів світової літератури. *Актуальні проблеми психологічної освіти в системі підвищення кваліфікації кадрів*. Київ, 1994. С. 143-144.

58. Толстой Л.Н. Дневники. 1898 г. // Толстой Л.Н. Собрание сочинений в 22 тт. М.: Художественная литература, 1985. Т. 22. С. 83—97.

59. Храповицкая Г. Н., Коровин А.В. История зарубежной литературы: западноевропейский и американский романтизм: учебник. 2-е изд. Москва: Флинта; Наука, 2003. 408 с.

60. Шогенцукова Н. А. Опыт онтологической поэтики. Э. По, Г. Мелвилл, Д. Гарднер. Москва: Наследие, 1995. 232 с.

61. Щербина С. «Мобі Дік» Г. Мелвілла: взаємодія притчового і міфологічного підходів до відтворюваного. *Вікно в світ. Зарубіжна література: наукові дослідження, історія, методика викладання*. 1999. № 4. С. 121-129.

62. Arvin N. Herman Melville. New York: The Viking Press, 1966. 312 p.

63. Boren M. E. What's Eating Ahab? The Logic of Ingestion and the Performance of Meaning in Moby Dick: Critical Essay. URL:

<http://findarticles.com/p/articles/mim2342/is134/ai66496007> (дата звернення: 29.09.2020)

64. Delbanco A. *Melville: His World and Work*. New York: Alfred A. Knopf, 2005. 415 p.
65. Garner S. *The Civil War World of Herman Melville*. Lawrence: University Press of Kansas, 1993. 544 p.
66. Gilmore M. T. *Surface and Depth: The Quest for Legibility in American Culture*. New York: Oxford University Press, 2003. 256 p.
67. Hawthorne N. Preface to «The house of seven gables». *The literature of the American renaissance*. P. 8-24
68. Heimert A. *Moby-Dick and American Political Symbolism*. The Johns Hopkins Univ. Press // *American Quarterly*. – 1963. – Vol. 15. – No. 4. – P. 498-534.
69. Howard L. *Melville's Struggle with the Angel*. *Modern Language Quarterly*. 1980. № 1. P. 195-206
70. Lawrence D. H. *Herman Melville's Moby Dick*. *Critical Essays on Herman Melville's Moby-Dick*. New York: G. K. Hall & Co., 1992. P. 198-210.
71. Melville H. *The Confidence-Man: His Masquerade*. New York: W. W. Norton & Company, Inc., 2006. 505 p.
72. Spanos W. V. *The Errant Art of Moby-Dick*. Durham: Duke University Press, 1995. 374 p.
73. *The Letters of Herman Melville* / Ed. By Merrell R. Davis. New Heaven: Yale University Press. 1960. 398 p
74. Wallace R. K. *Melville and Douglas*. New Bedford: Massachusetts, Spinner Publications, 2005. 197 p.
75. Woodson T. *Ahab's Greatness?: Prometheus as Narsissus*. *Moby-Dick as Doubloon. Essays and Extracts (1851-1970)*. New York, 1970, P. 349-372.

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

76. Ковалев Ю. В. Писатели США: Краткие творческие биографии. Москва: Просвещение, 1990. С. 270-274.
77. Кузьменко В. І. Словник літературознавчих термінів. Київ: Український письменник, 1997. 232 с.
78. Литературная история Соединенных Штатов Америки: в 2 т. Т. 1. Под изд. Р. Спиллера. Москва: Прогресс, 1977. 607 с.
79. Beckson K., Ganz A. Literary terms: a dictionary. New York, 1983. 308 p.
80. Encyclopedia Britannica. A new survey of universal knowledge. V.19, Chicago: «Encyclopedia Britannica».1963.564 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

81. Мелвилл Г. Моби Дик, или Белый Кит: роман. Москва: Правда, 1982. 672 с.
82. Мелвилл Г. Собр. соч.: в 3 т. Т. 2 Моби Дик, или Белый Кит. Под изд. Я. Н. Засурского. Ленинград: Художественная литература. 1987. 640 с.
83. Мелвилл Г. Собрание сочинений. В 3-х т. Т. 1. Редкол. Я. Засурский. Ленинград: Художественная литература, 1987. 238 с.
84. Мелвілл Г. Мобі Дік, або Білий Кит: роман. Київ: Вид. дім «Всесвіт», 2004. 581 с.